

Luktfritt ombord

-Du luktar båt! Brukade en dam i bekantskapskretsen säga till sin man när han kom hem efter sina fisketurer. Båtlukt kan vara allt från nytjärad eka till spilld diesel, mögliga dynor och läckande toalett. Men det finns hjälp mot den obehagliga lukten.

AV PEET KOKLA

Det första du skall göra för att undvika dålig lukt ombord är att avlägsna källan. Om bränslefiltret fortsätter att läcka diesel eller de gamla toalettslangarna släpper igenom lukt så är det dags att åtgärda det först innan du börjar luktsanera. Ofta är ditt eget slarv orsaken till dålig lukt ombord. Du borstar inte upp spillda smulor eller torkar spilld dricka. Du låter ruffluckor och skylights vara öppna så att det kan regna eller stänka in havsvatten. Du häller inte sanervätska i toaletten och pumpar ut så att vätskan når både tankar och slangar.

Börja med rengöring

Vid luktsanering skall du börja med att rengöra båten. Dammsuga, våttorka skåp och fack, öppna alla luckor och vända dynor på högkant. Det är inte heller fel att ta hem och tvätta lösa textilier som t.ex. gardiner. Räkna också med att saneringen kan ta tid och kanske behöver göras om några gånger innan resultatet blir fullgott.

Det finns flera metoder att angripa lukten. Många kan sägas vara av hävd andra är nyare påfund. Jag har genom åren provat ett flertal luktborttagningsätt med varierande resultat. Effektivast är faktiskt en modern uppfinning.

Dunderkuren

En dunderkur som min farmor använde för att ta bort lukt från utedasset på landstället bestod av kaliumpermanganat upplöst i hett vatten med tillsats av ammoniak och bakpulver. Allt rördes ihop och stod sedan i en hink på dassgolvet. Huruvida det hjälpte mot lukten det minns jag inte. Dock var det en effektiv flugfälla.

Skålar med ättika

Ättikslösningar i alla de former har i alla tider brukats som luktborttagare. Ättikan eller vinägern hålls upp i skålar eller andra öppna kärl och placeras i de utrymmen som skall luktsaneras. Ligger båten i sjön bör man se till att vätskan inte kan skvalpa ut eller skålen välta om det skulle komma oväntat kraftiga svall. Ättiksprit är effektivare än vinäger men lämnar kvar sin egen lukt som i sin tur får vädras ut.

Grillkol i strumpa

Krossad Grillkol i en skål eller perforerad påse skall ta bort lukt. Effektivast lär det vara om kolen finfördelas. Nackdelen är att det kan damma om det inte innesluts i en tygpåse. Filterkol till fläkfilter kan användas i stället för grillkol. Kolmetoden verkar fungera bäst om du kan få luften ombord att passera kolet flera gånger. En liten fläkt kan vara till stor hjälp.

Mjölk i motorrum

En skål med mjölk i motorrummet lär neutralisera dieseldoft. Det gäller bara att inte glömma den där när motorn startas. Jag har inte provat mjölkmetoden, men risken är att mjölken kan surna och avge egen doft om den står för länge.

Den klassiska citronen

Apelsin eller citronskal är en klassiker vars doft om inte tar bort lukten så i varje fall döljer den.

Kudde, gran och spray

Luktbottagare i sprayform finns det massor av likaså s.k. doftkuddar, granar mm. De flesta av dem döljer lukten med sin egen doft utan att ta bort den. Men det finns luktfria luktbottagare som kemiskt angriper den dåliga lukten. Sprayerna brukar inte ge någon långtidseffekt. Kuddar och granar fungerar så länge det finns aktivt medel i dem.

Ozontvätt

Naturligtvis finns det även tekniska hjälpmedel för att ta bort lukt. Ozongeneratoren är en sådan. Den skapar ozon genom små elektriska urladdningar och ozon har förmågan att "tvätta" bort lukter. Praktexemplet på ozontvätt är ett åskväder efter vilken luften känns klar och ren. Fördelen med ozontvätt är också att det dödar kvalster, allergener från djur, bakteriekulturer, virus och mögelsporer men de svarta mögelprickarna får trots det skrubbas bort för hand med kalorin eller motsvarande blekmedel.

Något för båtklubben

Vi lånade en ozongenerator från Friges AB men det finns flera andra märken på marknaden som förmodligen gör samma jobb. Apparaten heter Delino D10 Proffs och kostar 3994 kronor. Kan tyckas vara mycket pengar men om t.ex. en båtklubb går ihop om en apparat så kan den hyras ut till behövande medlemmar. D10 finns också i en enklare modell som inte har samma effekt.

Går på 12 volt

Delinos fördel är att den förutom nätspänning även kan köras på båtens 12 voltsystem och har då en effektförbrukning på ca sex watt. Ozongeneratoren placeras så högt som möjligt eftersom ozonet faller neråt. Effektivast är den om

man kör den i tillslutna rum, gärna ett i taget. Man bör inte vistas ombord under saneringen eftersom generatoren omvandlar luftens syre till ozon och det kan uppstå syrebrist i slutna rum. Innan behandlingen bör båten vara helt uttorkat eftersom vatten och fukt kan störa behandlingen.

Toalukt och sura mattor

Vi hängde upp ozongeneratoren i rufftaket på en 28 fots amerikansk motorbåt vars heltäckningsmattor både på durkar och skrov hade fått sina duschar av läsk och öl. En och en annan smörgås hade säker också hamlat fel sida ner. Fekaliehålltanken av plast och slangarna till toaletten diffuserade och lukten ombord efter en vecka med stängd ruff var allt annat än behaglig. Båten hade stått inomhus under vintern och var så torr som den kunde bli.

All lukt försvann

Efter ett dygn anades vissa förbättringar men apparaten fick vara på i ytterligare fyra. När vi den femte dagen öppnade ruffdörren möttes vi av en lätt doft av "elektrisk kortslutning" eller "blix". Efter utvädring kändes ombordluften absolut frisk och förblev så i flera veckor tills lukten från den inte helt gastäta toalettanläggningen åter började framträda.

Reparationen av den är en helt annan historia.

Mera information om ozongeneratorer finns bl.a. på www.frigus.se.

Bildtext:

De flesta luktborttagarna kan köpas på närmaste stormarknad. Undantaget är ozongeneratoren – längst till vänster.